

Tunnistetiedot poistettu

Käännös

C-522/22 – 1

Asia C-522/22

Ennakkoratkaisupyyntö

Jättämispäivä:

4.8.2022

Ennakkoratkaisupyynnön esittänyt tuomioistuin:

Landgericht Frankfurt am Main (Frankfurt am Mainin alueellinen alioikeus, Saksa)

Ennakkoratkaisupyynnön esittämistä koskevan päätöksen tekemispäivä:

17.6.2022

Kantaja:

GE

Vastaaja:

British Airways Plc

Landgericht Frankfurt am Main [– –]

[– –]

Välipäätös

Asiassa

GE, [– –] Berliini,

kantajana

[– –]

vastaan

British Airways Plc [– –], [– –] Frankfurt am Main,

vastaajana

[– –]

Landgericht Frankfurt am Mainin 24. siviilijaosto on [– –]

päättänyt seuraavaa:

I. Euroopan unionin tuomioistuimelle esitetään Euroopan unionin toiminnasta tehdyn sopimuksen, sellaisena kuin se on viimeksi muutettuna 11.7.2012 annetun päätöksen 2012/419 (EUVL L 204, s. 131) 2 artiklalla, 267 artiklan toisen kohdan nojalla unionin oikeuden tulkinnasta seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

1) Onko matkustajille heidän lennolle pääsynsä epäämisen sekä lentojen peruuttamisen tai pitkäaikaisen viivästymisen johdosta annettavaa korvausta ja apua koskevista yhteisistä säännöistä sekä asetuksen (ETY) N:o 295/91 kumoamisesta 11.2.2004 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksen (EY) N:o 261/2004 (jäljempänä lentomatkustajien oikeuksista annettu asetus) 8 artiklan 1 kohdan a alakohdtaa, luettuna yhdessä sen 7 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkittava siten, että matkustaja, joka on maksanut lennon osittain lentopisteillä, voi vaatia lennosta vastaavaa lentoliikenteen harjoittajaa, jonka kanssa hän ei ole tehnyt sopimusta, palauttamaan hinnan tältä osin (ainoastaan) lentopisteinä?

2) Jos unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen myöntävästi,

onko lentomatkustajien oikeuksista annettu asetus esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan silloin, kun hintaa ei palauteta lentopisteinä lentomatkustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa säädetyn velvollisuuden vastaisesti, lennosta vastaavalta lentoliikenteen harjoittajalta voidaan vaatia palautuksen sijasta vahingonkorvausta vai onko matkustaja sidottu alkuperäiseen vaatimukseensa saada palautus lentopisteinä?

3) Jos unionin tuomioistuin vastaa ensimmäiseen kysymykseen kieltävästi,

siinä tapauksessa, että matkustaja voi vaatia tai saada palautuksen myös rahana, onko lentomatkustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdtaa, luettuna yhdessä sen 7 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkittava siten, että lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on palautettava matkustajalle lipusta maksetusta hinnasta – – rahamäärä, joka mahdollistaisi tai olisi mahdollistanut sen, että matka uudelleenreititetään lentopisteitä käyttämättä siten, matkustaja pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla lopulliseen määräpaikkaansa

mahdollisimman pian tai hänelle sopivana myöhempänä ajankohtana edellyttäen, että paikkoja on saatavilla?

II Asian käsittelyä lykätään.

Perustelut:

I

Asia perustuu seuraaviin tosiseikkoihin.

Kantaja varasi 27.12.2020 yhdellä varauksella lentoliikenteen harjoittajana toimivalta Iberialta [– –] lennot Frankfurt am Mainista Lontoon kautta Chicagoon (Yhdysvallat). Vastaajan oli tarkoitus lentää 4.3.2021 lennolla BA901 bisnesluokassa Frankfurt am Mainista Lontooseen ja samana päivänä jatkolennolla BA295 ensimmäisessä luokassa Lontoosta Chicagoon.

Kantaja käytti lentojen maksamiseen Iberian kanta-asiakaskortiltaan 75 750 Iberian bonusohjelman lentopistettä (ns. Avios-pisteet) ja maksoi sen lisäksi 363,90 euroa. Kantaja oli ansainnut Avios-pisteet, koska hän oli Iberian kanta-asiakasohjelman jäsen ja hän oli aiemmin varannut lentoja Iberialta. [– –] Jos hän olisi varannut lennot käyttäen rahaa, hänen olisi pitänyt maksaa 8 677,90 euroa. Kyseiset lennot olivat saatavilla tähän hintaan.

Vastaaja peruutti lennot 18.1.2021. Kantaja pyysi 18.1.2021 sähköpostitse vastaajaa palauttamaan käytetyt lentopisteet ja lisämaksun 26.1.2021 mennessä. [– –] Vastaaja kieltäytyi 26.1.2021 palauttamisesta ja ohjasi kantajan kääntymään Iberian puoleen. Tämän jälkeen kantaja vaati 28.1.2021 vastaajalta 8 677,90 euron suuruista maksua. Vastaaja kieltäytyi jälleen 5.2.2021 maksusta. Tämän jälkeen kantaja nosti kanteen vastaajaa vastaan ja vaati tältä muun muassa 8 677,90 euron suuruista maksua.

II

Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin katsoo, että käsiteltävän asian ratkaisu riippuu lentomatkestäjien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan, luettuna yhdessä sen 7 artiklan 3 kohdan kanssa, tulkinnasta, koska lentomatkestäjien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa kantajalle annetaan lähtökohtaisesti oikeuksia vastaajaan nähden, sillä lennosta vastaavana lentoliikenteen harjoittajana toimiva vastaaja on peruuttanut kantajan yhteen ainoaan varaukseen perustuvan lennon, joka kuuluu lentomatkestäjien oikeuksista annetun asetuksen 3 artiklan a alakohdan mukaan kyseisen asetuksen soveltamisalaan.

- 1) Ennakkoratkaisua pyytävä tuomioistuin tiedustele näin ollen **ensimmäisellä kysymyksellään**, miten lentomatkestäjien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohtaa, luettuna yhdessä sen 7 artiklan 3 kohdan kanssa, on tulkittava silloin, kun liput maksetaan (myös)

kanta-asiakasohjelman lentopisteillä. Ennakkoratkaisua pyytävän tuomioistuimen mukaan kysymys on tarpeen sen selventämiseksi, onko kantajalla lentomatkustajien oikeuksista annetun asetuksen nojalla oikeus palautukseen lentopisteinä vai rahana.

Lentomatkustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan mukaan silloin, kun lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja peruuttaa – kuten tässä tapauksessa – kyseisen asetuksen 5 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettulla tavalla kyseisen asetuksen 3 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaan asetuksen soveltamisalaan kuuluvan lennon, matkustajat voivat valita joko uudelleenreitityksen lopulliseen määräpaikkaan, paluulennon lähtöpaikkaan tai a alakohdan – ensimmäisen luetelmakohdan – mukaisesti lipusta maksetun hinnan palauttamisen kokonaisuudessaan seitsemän päivän kuluessa 7 artiklan 3 kohdassa esitetyllä tavalla (– –).

Kansallinen tuomioistuin katsoo kuitenkin, että lentomatkustajien oikeuksista annetun asetuksen sanamuoto, systematiikka ja tarkoitus huomioon ottaen ei ole ilmeistä eikä tähän mennessä ole vielä lausuttu siitä, voiko matkustaja eli tässä tapauksessa kantaja vaatia tai onko hänen jopa vaadittava lennosta vastaavaa lentoliikenteen harjoittajaa, jonka kanssa hän ei ole tehnyt sopimusta, palauttamaan hinnan lentopisteinä, jos matkustaja on ”maksanut” niillä lennon.

Asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan sanamuoto näyttää aluksi viittaavan siihen, että lentopisteillä varatut lennot on aina palautettava rahana, sillä säännöksessä puhutaan *lipusta maksetusta hinnasta*. Joka tapauksessa matkustajien oikeuksista annetussa asetuksessa oletetaan pääsääntöisesti, että asetuksen 2 artiklan f alakohdassa tarkoitettut liput maksetaan rahana, mikä käy ilmi myös asetuksen johdanto-osan 13 perustelukappaleesta. Toisaalta lipusta maksetun hinnan käsite voidaan ymmärtää myös laajemmassa merkityksessä vastikkeeksi, varsinkin jos lipulla tarkoitetaan asiakirjaa, jossa nyt tarkasteltavassa tapauksessa mainitaan myös Avios-pisteet. Lentomatkustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa viitataan myös kyseisen asetuksen 7 artiklan 3 kohtaan, jossa säädetään korvauksen maksamista koskevista tavoista lennon peruuntumisen, pitkäaikaisen viivästymisen tai lennolle pääsyn epäämisen jälkeen. Siinä säädetään, että korvaukset maksetaan lähtökohtaisesti käteisenä, pankkisiirtona tai sekillä. Matkustaja voi kuitenkin vaatia ”allekirjoitetulla suostumuksella” korvausta myös matkakuponkeina ja/tai ”muina palveluina”. Kansallisen tuomioistuimen näkemyksen käsite ”muut palvelut” kattaa näin ollen myös lentopisteet. Kansallinen tuomioistuin katsoo, että viittaus lentomatkustajien oikeuksista annetun asetuksen 7 artiklan 3 kohtaan tukee järjestelmällisesti sitä näkemystä, että matkustajalla on mahdollisuus tai mahdollisesti jopa (ensisijainen) velvollisuus vaatia palauttamista vain lentopisteinä, jos lento on ”maksettu” niillä. Tämä vastaisi lentomatkustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa vahvistettua tavoitetta, joka

koskee hinnan palauttamista. Lentomatikustajien oikeuksista annetun asetuksen 3 artiklan 3 kohdan toisesta virkkeestä ilmenee lisäksi, että lentopisteitä myöntävät kanta-asiakasohjelmat eivät ole asetukselle vieraita ja että lentomatikustajien oikeuksista annettua asetusta sovelletaan nimenomaan lentopisteillä hankittuihin lippuihin. Myös tämä tukee sitä näkemystä, että palauttaminen voidaan suorittaa lentopisteinä. Nyt tarkasteltavassa asiassa tulkinnassa voidaan tukeutua myös lentomatikustajien oikeuksista annetun asetuksen johdanto-osan ensimmäiseen ja neljanteen perustelukappaleeseen. Niiden mukaan lentomatikustajien oikeuksista annetulla asetuksella pyritään matikustajien suojelun korkeaan tasoon. Näin ollen, jos matikustaja valitsee – kuten tässä tapauksessa – palauttamisen lentopisteinä, lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan olisi noudatettava tätä valintaa.

Loppujen lopuksi tämä tulkinta ei kuitenkaan ole ilmeinen, koska suojelun korkea taso voisi yhdessä lentomatikustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan sanamuodon kanssa tukea myös palauttamista rahana nimenomaan silloin, kun matikustaja kääntyy lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan puoleen, jonka kanssa hän ei ole tehnyt sopimusta. Tämän perusteella voitaisiin ajatella, että lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan on aina palautettava hinta rahana (näin esim. OLG Köln, päätös 26.7.2017, 17 U 69/15 [– –]). Edellä mainittu OLG Köln esitti 26.7.2017 tekemällään päätöksellä unionin tuomioistuimelle ennakkoratkaisukysymyksen, joka sittemmin poistettiin unionin tuomioistuimen rekisteristä.

- 2) Jos unionin tuomioistuimen esittämästä tulkinnasta ilmenee, että matikustaja voi saada lennosta vastaavalta lentoliikenteen harjoittajalta palautuksen lentopisteinä tai että hän on jopa velvollinen vaatimaan palautusta (ainoastaan) lentopisteinä, jos hän on hankkinut niillä lipun sopimuskumppaniltaan, kansallisen tuomioistuimen näkemyksen mukaan asiassa herää tällöin **toinen kysymys**, joka on merkityksellinen asian ratkaisun kannalta ja jolla tiedustellaan näin ollen sitä, onko matikustajien oikeuksista annettu asetus esteenä kansalliselle lainsäädännölle, jonka mukaan velkoja eli tässä tapauksessa matikustaja, voi vaatia vahingonkorvausta sopimukseen tai lakiin, tässä tapauksessa matikustajien oikeuksista annettuun asetukseen, perustuvan velvollisuuden täyttämättä jättämisen perusteella (BGB:n 280 §:n 2 momentti, luettuna yhdessä 281 ja 283 §:n kanssa), riippumatta siitä, onko velvollisuuden suorittaminen lennosta vastaavalle lentoliikenteen harjoittajalle mahdotonta, kuten vastaaja väittää, tai siitä, että lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja ei ole suorittanut palautusta lentopisteinä, vaikka sitä on vaadittu.

Se, että lentomatikustajien oikeuksista annetulla asetuksella pyritään sääntelemään sen soveltamisalalla ainoastaan vähimmäisoikeuksia (tuomio 13.10.2011 – C-83/10 [– –] – Aurora Sousa Rodriguez ym. v. Air France SA) ja että se on erillinen sääntökehys, jolla ei suljeta pois kansallisia

säännöksiä, ei ensinnäkään tue sitä näkemystä, että sillä olisi estävä vaikutus kansalliseen lainsäädäntöön nähden. Myös johdanto-osan 22 perustelukappaleessa sallitaan nimenomaisesti kansallisen lainsäädännön mukaiset menettelyt ja asianmukaisen elimen nimeäminen oikeuksien noudattamisen valvomiseksi. Tätä näkemystä tukee myös lentomatrustajien oikeuksista annetun asetuksen 12 artiklan 1 kohdan ensimmäinen virke, jonka mukaan kyseistä asetusta on sovellettava siten, ettei rajoiteta matrustajan oikeutta muuhun korvaukseen (näin myös BGH NJW-RR 2010, 1641).

Jos lentomatrustajien oikeuksista annetulla asetuksella olisi estävä vaikutus, tässä asiassa nostettu kanne olisi hylättävä. Muussa tapauksessa olisi arvioitava kansallisen korvausvastuuta koskevan lainsäädännön mukaisesti, mitä vahinkoa matrustajalle on aiheutunut siitä, ettei palautusta ole suoritettu lentopisteinä.

- 3) Jos unionin tuomioistuin – vastoin odotuksia – tulkitsee lentomatrustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdtaa, luettuna yhdessä sen 7 artiklan 1 kohdan kanssa, ensimmäisen ennakkoratkaisukysymyksen osalta siten, että matrustaja voi vaatia tai matrustajan on jopa vaadittava lennosta vastaavaa lentoliikenteen harjoittajaa palauttamaan lipun hinnan rahana silloinkin, kun matrustaja on ”maksanut” lennon sopimuskumppanilleen (osittain) lentopisteillä, kansallisen tuomioistuimen näkemyksen mukaan – nyt tarkasteltavassa tapauksessa – herää kolmas kysymys, joka koskee sitä, miten lentopisteiden arvo ja siten palautuksen määrä lasketaan. Vastaus tähän kysymykseen riippuu (jälleen) siitä, miten matrustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa olevaa käsitettä ”lipusta maksettu hinta” tulkitaan.
- (1) Yksi mahdollisuus olisi vastaajan oikeudellisen näkemyksen mukaisesti selvittää lentopisteiden tosiasiallinen markkina-arvo ja vahvistaa vastaavasti lentomatrustajien oikeuksia koskevan asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa tarkoitettu lipusta maksettu hinta, jolla matrustaja voisi saada takaisin lippuun osittain käyttämänsä lentopisteet, edellyttäen, että lentopisteiden ostaminen on mahdollista.

Kansallisen tuomioistuimen mukaan tätä tulkintaa tukee se, että samaan tapaan kuin silloin, kun lipun hinta palautetaan rahana matrustajan maksettua lennot rahalla, matrustaja asetettaisiin tällöin lopulta rahallisesti samaan asemaan kuin ennen lennon varaamista (negatiivinen intressi). Kuten edellä on todettu, tämä on nimenomaisesti lentomatrustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan tarkoitus, ei korvausten maksaminen.

Tämä tulkinta johtaisi tässä tapauksessa siihen, että jos vastaaja ostaisi Iberialta Avios-pisteitä, mitä vastaaja väittää mahdolliseksi, yhden Avios-

pisteen ”hinnan” ollessa noin 0,018–0,0187 euroa, kantajalle korvattaisiin 1 363,50–1 416,53 euron suuruinen summa.

- (2) Asiaa on mahdollista tulkita myös siten, että lentopisteiden arvo määritetään BGB:n 249 §:n ja sitä seuraaviin pykäliin sisältyvän (kansalliseen) korvausvastuuta koskevaan lainsäädäntöön perustuvan oikeudellisen ajattelun mukaisesti vastaamaan sitä arvoa, joka niillä olisi, jos matkustaja olisi ilman lentopisteitä varannut vastaavan lennon tai matkan uudelleenreitityksen siten, että hän pääsee vastaavilla kuljetusehdoilla lopulliseen määräpaikkaansa hänelle sopivana myöhempanä ajankohtana edellyttäen, että paikkoja on saatavilla (positiivinen intressi).

Matkustaja olisi tällöin lipun hintaa palautettaessa samassa asemassa kuin silloin, jos lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja ei olisi peruuttanut lentoa.

Tätä tulkintaa vastaan puhuu kuitenkin se, että lentomatikustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdassa ei säädetä hinnan palauttamisen lisäksi mistään oikeudesta vahingonkorvauksiin. Lentomatikustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan tarkoituksena on johdanto-osan 13 perustelukappaleen mukaisesti varmistaa, että matkustaja saa lentomatikansa hinnan takaisin. Tätä tukee myös se, että matkustaja ei nimenomaisesti valinnut matkustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan b alakohdassa tarkoitettua matkan uudelleenreititystä, eli hän ei enää halunnut tulla kuljetetuksi lopulliseen määräpaikkaansa.

Toisaalta jo peruuttaminen merkitsee lentomatikustajien oikeuksista annetussa asetuksessa vahvistettujen matkustajan oikeuksien loukkaamista, ja unionin tuomioistuim on jo todennut lentomatikustajien oikeuksia koskevan asetuksen 9 artiklan 1 kohdan mukaisen velvoitteen rikkomisen osalta, että matkustajalla on oikeus saada korvauksena siitä, ettei lennosta vastaava lentoliikenteen harjoittaja ole noudattanut huolenpitovelvollisuutta, ne rahamäärät, jotka matkustaja on käyttänyt lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan sijasta (tuomio 31.1.2013 – C-12/11 [– –] – Denise McDonagh v. Ryanair Ltd). Lisäksi kansallisessa oikeuskäytännössä ja oikeuskirjallisuudessa käydään varsin ristiriitaista keskustelua siitä, voidaanko lentomatikustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdasta johtaa välittömästi, että matkustajalla on oikeus uudelleenreitityksestä aiheutuneiden kustannusten korvaamiseen, vai ei [– –].

Nyt tarkasteltavassa tapauksessa tämä tulkinta johtaisi siihen, että kantaja voisi vaatia vastaajaa palauttamaan 8 677,90 euroa.

- (3) Lisäksi voidaan väittää, että lentopisteillä ei ollut lainkaan ”arvoa”. Lentomatikustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan sanamuoto huomioon ottaen tätä näkemystä voitaisiin perustella

sillä, että jos matkustaja käyttää ainoastaan käyttöönsä saamiaan ja ”ansaitsemiaan” lentopisteitä, hän ei ole maksanut lipusta mitään hintaa, joten hänelle ei myöskään ei tarvitse palauttaa mitään.

Tätä näkemystä vastaan puhuu kuitenkin se, että – kuten edellä on todettu – unionin lainsäätäjän mukaan lentomatkustajien oikeuksista annettua asetusta sovelletaan nimenomaan matkustajiin, joilla on vahvistettu varaus tai lentoliikenteen harjoittajan kanta-asiakasohjelman mukaisesti kirjoitettu lippu (lentomatkustajien oikeuksista annetun asetuksen 3 artiklan 3 kohdan toinen virke). Kansallisen tuomioistuimen näkemyksen mukaan lentomatkustajien oikeuksista annetussa asetuksessa tehdään näin ollen selväksi, että matkustaja on joka tapauksessa maksanut saamistaan lipuista aiemmin vastiketta sopimuskumppanilleen.

Tämä tulkinta johtaisi kuitenkin siihen, että nyt tarkasteltavassa tapauksessa kantajalle palautettaisiin vain 363,90 euron suuruinen summa tai se tuomittaisiin hänelle maksettavaksi.

- (4) Toinen tapa laskea käteisenä palautettava lipun hinta silloin, kun se on maksettu etukäteen lentopisteillä, olisi se, että matkustajalle palautetaan se rahamäärä, jota hän tarvitsee saadakseen takaisin lentopisteet sopimuskumppaniltaan, tässä tapauksessa Iberialta, lentoja varaamalla. Kansallisen tuomioistuimen mielestä tämä tulkinta johtaisi siihen, että matkustajalle maksettaisiin liikaa korvauksia, mikä ei enää vastaa lentomatkustajien oikeuksista annetun asetuksen 8 artiklan 1 kohdan a alakohdan ja asetuksen johdanto-osan 13 perustelukappaleen tarkoitusta, koska silloin matkustaja saisi itse asiassa hinnan palautuksen ansiosta maksuttomia lentoja tai muita lentoja lennosta vastaavan lentoliikenteen harjoittajan kustannuksella.

[– –]